

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ОБЛАСНИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА

**ТРАДИЦІЙНА КУЛЬТУРА
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ:
СУЧАСНИЙ ДИСКУРС ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ
ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ
КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ**

Матеріали науково-практичної конференції

23-24 червня 2017 року

Харків – 2017

УДК 008(062.552)
ББК 71я431
Т 65

Редакційна колегія:

Л.Г. Омельченко – директор Обласного організаційно-методичного центру культури і мистецтва, заслужена артистка України

О.Г. Бугайченко – завідувач відділу інноваційних культурних проєктів та міжнародного співробітництва Обласного організаційно-методичного центру культури і мистецтва

Н.М. Роман – кандидат педагогічних наук, доцент

Адреса редакційної колегії: 61002, Україна, м. Харків, вул. Пушкінська, 62;
Обласний організаційно-методичний центр культури і мистецтва.
Тел.+380 (57) 725-12-36

Т65 Традиційна культура в умовах глобалізації: сучасний дискурс щодо збереження та популяризації нематеріальної культурної спадщини. Матеріали науково-практичної конференції (23-24 червня 2017 року). – Харків, 2017. – 360 с.

Збірка містить тези та доповіді, в яких піднімаються та аналізуються проблеми збереження нематеріальної культурної спадщини в умовах сьогодення. Різним аспектам вивчення цих питань було присвячено роботу науково-практичної конференції «Традиційна культура в умовах глобалізації: сучасний дискурс щодо збереження та популяризації нематеріальної культурної спадщини», яка проходила в м. Харкові 23-24 червня 2017 року.

Конференція об'єднала провідних дослідників та діячів культури і мистецтва з різних регіонів України, науковців із інших країн, представників національно-культурних товариств. У ході наукового дискурсу досвідчені вчені простежили й узагальнили інноваційні тенденції збереження елементів нематеріальної культурної спадщини в контексті сучасного мистецтвознавства, культурології, історії, філософії, педагогіки. Під час роботи конференції було обґрунтовано й систематизовано ефективні засоби та шляхи популяризації нематеріальної культурної спадщини. Окремо було визначено перспективи інтеграції традиційної культури в світову культуру та особливості її використання в процесі впровадження стратегії культурної децентралізації.

Для широкого кола дослідників, практиків, а також усіх тих, хто цікавиться нематеріальною культурною спадщиною різних народів світу та перспективами подальшого розвитку й піднесення традиційної культури в умовах глобалізації.

Матеріали друкуються в авторській редакції з незначними коректорськими правками українською та російською мовами.

УДК 008(062.552)
ББК 71я431
Т 65

ISBN 978-617-7470-68-6

Обласний організаційно-методичний центр культури і мистецтва, 2017

працюють у категорії люкс-преміум. Так, найвищу оцінку в Києві в 2007 році здобув на Другому всеукраїнському форумі авторських робіт у галереї Першого ювелірного фонду кинджал «Гаяр», виготовлений із золота й дамаської сталі, декорований діамантами, рубінами та гарячою емаллю, визнаний шедевром та одним із найдорожчих експонатів форуму [1, с. 21]. Творчий доробок «Дюльберу» також часто представлений на виставках у Туреччині, Італії та ін. Географія клієнтського кола ювелірного дому – надзвичайно широка, що свідчить про визнання цього бренду як в Європі, так і в Азії чи в країнах американського континенту.

ЛІТЕРАТУРА

1. АНФРФ ІМФЕ, ф. 14, оп. 5 – Експедиції, од. зб. 832. – Арк. 11-25.
2. Матюх Н.Д. Що дорожче срібла-золота: Київському ювелірному заводу – 70. – Київ: Асамблея ділових кіл, Ін-т соціального іміджмейкінгу, 2006. – 312 с.

Л.Є. Перетяга,
доктор педагогічних наук,
професор кафедри естетичного виховання
та технологій дошкільної освіти
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МУЗЕЮ ІГРАШКИ

Сучасну дитину неможливо уявити без іграшки. За час свого існування людство створило велике різноманіття іграшок. Для кожної історичної епохи характерні свої іграшки. Це пов'язано з розвитком матеріальної, духовної культури суспільства і проявляється в їх тематиці, формах і матеріалах, із яких вони виготовлені [2, с. 4]. На базі Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди було створено та 7.06.2016 року урочисто відкрито унікальний музей – Музей Іграшки, єдиний на Слобожанщині.

Експозиція Музею Іграшки знайомить відвідувачів з історією виникнення іграшки. Особлива увага надається українській народній іграшці, яку в різних кутках нашої країни називали по-різному: *цяцька*, *цяцянка*, *виграшка*, *лялька*, *забавка*, *монетка*, *дріб*. Виготовляли народні іграшки з екологічно чистого матеріалу: *дерев'яні* – були поширені в лісистих місцевостях; *глиняні іграшки* виліплювали в місцевостях із багатими покладами *глини* та мали розмаїтість відтінків (від білого до червоно-коричневого); *істівні іграшки* – *сирні фігурки* були розповсюджені в гірській місцевості, де розводили багато овець, корів. Їх дарували дітям на свята; *іграшки з лози і рогози* робили на прилеглих до річок та озер територіях; *із соломи* – в районах вирощування пшениці та жита; *м'які (ганчіркові)* іграшки не мали просторових обмежень, їх могла виготовити кожна жінка, завдяки доступності тканини. Робили *іграшки із природного матеріалу* – сіна, реп'яхів, рогозу, листя качанів кукурудзи, льону, різноманітних квітів, овочів, соломи. Наприкінці XIX ст. з'явилися вже *паперові іграшки* [1, с. 8]. Ураховуючи той факт, що Україна є різноманітною за своїм етнографічним складом державою, в музеї представлені іграшки представників різних культур.

Асортимент сучасної іграшкової продукції постійно збільшується, а не всі сучасні іграшки є безпечними та корисними для дітей, тому виникає необхідність в ознайомленні педагогів із іграшковим різноманіттям.

Діяльність Музею Іграшки багатопланова та зорієнтована на різні вікові групи, серед яких умовно виокремлюються такі:

- *молодша* – складається з дітей старшого дошкільного та шкільного віку. Для них передбачено розважально-пізнавальні екскурсії до Музею Іграшки, що знайомлять з історією іграшки, характерними особливостями української народної іграшки та іграшок різних народів світу. Проводяться майстер-класи з виготовлення іграшок. Для дітей із обмеженими можливостями передбачені виїзні експозиції Музею та лялькові вистави;

- *середня* – до її складу входять *студенти* педагогічних навчальних закладів, для яких перед початком педагогічної практики проводяться консультації, де студенти знайомляться з іграшковим різноманіттям, іграшковими новинками, дізнаються, які іграшки є корисними та безпечними для дітей, вчать правильно використовувати їх у навчально-виховному процесі для позитивного впливу іграшки на інтелектуальний та фізичний розвиток дітей; знайомляться з історією української народної іграшки, її різноманіттям,

вчатися їх виготовляти. Майбутні педагоги активно залучаються до організації та проведення екскурсій у Музеї Іграшки, майстер-класів, а також консультацій для батьків;

- *старша* – складається з молодих батьків, для яких підготовлено лекції-консультації щодо правильного та безпечного підбору іграшок для дітей різного віку, а також усіх бажаючих (у тому числі і туристів), хто цікавиться іграшкою та її історією.

На базі Музею Іграшки організуються та проводяться *екскурсії, майстер-класи, навчально-практичні семінари* «Організація ігрової діяльності та дитячого дозвілля», що розраховані на вчителів та вихователів; *просвітницькі лекції-консультації* для батьків щодо правильного підбору іграшок для дітей різних вікових груп.

Усе вищевикладене дозволяє зробити висновок, що Музей Іграшки – це не лише місце збереження, обліку та вивчення експонатів, а й культурно-освітній заклад, який виконує, окрім специфічних професійних завдань, широкі наукові, просвітницькі, науково-освітні, естетичні та виховні завдання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Герус Л.М. Українська народна іграшка / Л.М. Гергус. – К.: Балтія-Друк, 2007. – 64 с.
2. Поліщук К. Історико-культурні детермінанти розвитку дитячої іграшки / К. Поліщук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [ird.npu.edu.ua>files/polichuk.pdf](http://ird.npu.edu.ua/files/polichuk.pdf)